

Grundläggande granskning 2/2022

Granskning av redovisat resultat i delårsrapporten per augusti 2022

November 2022
Malin Hedlund, Ingrid Lindberg
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 25-2022

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Bedömning av det ekonomiska resultatet	3
Bedömning av resultat för verksamhetsmål	3
Samlad bedömning av mål för god ekonomisk hushållning	3
Våra rekommendationer	4
2. Bakgrund och genomförande	5
Iakttagelser i 2021 års granskning	5
Styrelsens yttrande över 2021 års granskning	6
Syfte och revisionsfrågor	6
Revisionskriterier	7
Granskningens genomförande	7
3. Regionstyrelsens delårsrapport till fullmäktige	8
Regionstyrelsens bedömning av det ekonomiska resultatet	8
Regionstyrelsens bedömning av resultat för verksamhet	12
Regionstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning	14
4. Uppföljning av rekommendationer år 2021	15
5. Svar på revisionsfrågor	16
Rekommendationer	16
Iakttagelser i granskningen av regionstyrelsens uppföljning	17
Styrelsens bedömningar av resultat för fullmäktiges verksamhetsmål	17
Styrelsens uppföljning av indikatorerna	18

1. Sammanfattande analys

Bedömning av det ekonomiska resultatet

En värdeminskning av regionens placeringar är till stor del förklaringen till regionstyrelsens bedömning om att regionen får ett underskott på 274 miljoner kronor vid årets slut. Regionstyrelsen bedömer att styrelsen och nämnderna kommer att ha ett underskott mot budget på 72 miljoner kronor. Vi är oroad över att nämndernas kostnader fortsätter att öka. År 2023 kommer kostnaden för pensioner och verksamheter öka betydligt på grund av hög inflation. Vi befinner oss dessutom i en lågkonjunktur. Det kommer krävas stora insatser för att möta behoven av vård, investeringar och samtidigt klara en ekonomi i balans.

Bedömning av resultat för verksamhetsmål

Revisorerna har i flera år kritiserat regionstyrelsen för brister i uppföljningen av fullmäktiges verksamhetsmål. Bristerna har varit i sådan omfattning att det inte gått att avgöra om styrelsens bedömningar om resultaten för verksamhetsmålen varit rimliga. Även i år har uppföljning i delårsrapporten så stora brister att det inte går att verifiera om styrelsens bedömningar om resultaten är rimliga. Styrelsen bedömer själv att endast tre av fullmäktiges verksamhetsmål kommer vara uppfyllda vid årets slut. Delårsrapporten utgör inte ett vederhäftigt underlag för att bedöma måluppfyllelsen:

- Regionstyrelsen saknar tillräckligt underlag för att följa upp fullmäktiges verksamhetsmål. Det är stora brister i styrelsens och nämndernas delårsrapporter som utgör underlag till regionstyrelsens delårsrapport för regionen.
- Det framgår inte hur regionstyrelsen kommit fram till sina bedömningar.
- Det framgår inte hur regionstyrelsen har viktat underlagen i delårsrapporten från styrelsen och nämnderna.
- Det framgår inte på vilket sätt regionstyrelsen har utgått från indikatorer vid sina bedömningar av resultaten. Styrelsens redovisning av resultat för indikatorer överensstämmer inte alltid med de resultat som styrelsen och nämnderna redovisar i sina delårsrapporter.

I delårsrapporten har regionstyrelsen inte lämnat upplysningar om bristerna i redovisningen vilket vi anser är en brist i sig.

Samlad bedömning av mål för god ekonomisk hushållning

Styrelsen gör bedömningen att regionen inte fullt ut kommer att en god ekonomisk hushållning för år 2022. Vi konstaterar att brister i definition och redovisning medför att det inte är möjligt att uttala sig om verksamheten är genomförd i enlighet med god ekonomisk hushållning.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar regionstyrelsen:

- Utveckla analyserna av genomförda åtgärder för ekonomi i balans.
- Säkerställ att regionstyrelsens underlag till delårsrapporten har tillräcklig kvalitet för att bedöma resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål.
- Av delårsrapporten behöver det tydligare framgå hur styrelsen har gjort sina bedömningar av resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål. Redovisningen ska ge rimliga förutsättningar att verifiera styrelsens bedömningar av resultaten för verksamhetsmålen vid årets slut.

Rekommendationerna kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund och genomförande

Regionfullmäktige ska enligt kommunallagen behandla minst en delårsrapport under räkenskapsåret. I delårsrapporten ska regionstyrelsen ge en samlad redovisning till fullmäktige för verksamhet och ekonomi. I delårsrapporten ska styrelsen också lämna en prognos om fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut.

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om resultaten i delårsrapporten är förenliga med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av delårsrapporten. Denna granskning är underlag till revisorernas skriftliga bedömning.

lakttagelser i 2021 års granskning

Regionen hade för perioden januari till och med augusti 2021 ett överskott på 1 024 miljoner kronor. Regionstyrelsen bedömde att överskottet skulle bli knappt 870 miljoner kronor vid årets slut. Överskottet uppstod tack vare statsbidrag och en värdeökning av regionens placeringar. Trots överskottet bedömde styrelsen att regionen hade ett underliggande strukturellt underskott. Revisorerna instämde i styrelsens bedömning och konstaterade att framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden behövde vidta kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med sin ekonomi.

Revisorerna bedömde att det inte var möjligt att bedöma om resultaten i delårsrapporten var förenliga med fullmäktiges mål. För majoriteten av målen saknade styrelsen tillräckliga underlag för att göra bedömningar. Revisorerna konstaterade att det inte heller var möjligt att uttala sig om verksamheten var genomförd i enlighet med god ekonomisk hushållning.

Rekommendationer

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till styrelsen:

- För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta för att klara sin budget och fullmäktiges mål. Styrelsen behöver även säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att styrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges mål.
- Utveckla analyserna i delårsrapporten om orsakerna till att verksamheterna år efter år har stora underskott. Av analyserna bör det framgå vilka åtgärder som krävs för att verksamheterna ska klara sina budgetar.
- Säkerställ att regionstyrelsens underlag har tillräcklig kvalitet för att bedöma resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål. Styrelsen bör verka för att alla nämnder har mätbara mål och underlag för att följa upp målen.
- Gör i delårsrapporter och årsredovisningen utvärderingar av om målen för god ekonomisk hushållning uppnås.

Styrelsens yttrande över 2021 års granskning

I sitt yttrande över granskningen av delårsrapporten 2021 instämde regionstyrelsen i revisorernas iakttagelser (RS 1855-2021):

- Regionstyrelsen skulle utforma riktlinjer för sin uppsiktsplikt. I riktlinjerna skulle det finnas stöd för dialogen med nämnderna om åtgärder för att nå budget och fullmäktiges mål.
- De finansiella målen skulle ses över för att bättre anpassas till krav för god ekonomisk hushållning.
- Ett digitalt stöd för planering och uppföljning hade införts under hösten 2021. Stödet heter Stratsys och enligt styrelsen skulle Stratsys bidra till högre kvalitet på uppföljning och analyser av verksamheternas resultat. Tidplanen för planerings- och budgetprocessen hade också justerats för att skapa mer tid för arbetet med nämndernas verksamhetsmål och skapa förutsättningar för bättre uppföljning.
- En ny modell för verksamhetsstyrning skulle införas i regionstyrelsens förvaltning under år 2022. Enligt styrelsen skulle modellen skapa en mer enhetlig och sammanhållning styrning.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen av delårsrapporten är översiktlig. Syftet är att ge underlag till revisorerna för deras samlade bedömning av om resultaten i delårsrapporten är förenliga med fullmäktiges mål. Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen i förvaltningsberättelsen redovisat händelser av väsentlig betydelse?
- Har styrelsen i förvaltningsberättelsen bedömt balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen?
- Är styrelsens resultat per augusti förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning?
- Är det troligt att fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?
- Är styrelsens redovisning i delårsrapporten tillräcklig för att göra bedömningar och om fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?
- Har styrelsen agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?

PwC har på uppdrag av revisorerna granskat om räkenskaperna är rättvisande och om delårsbokslutet är upprättat i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed. Resultatet av PwC:s granskning redovisas i separat rapport (1/2022).

Revisionskriterier

De bedömningsgrunder som utgör underlag för granskningens slutsatser är:

- Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 16 § samt 12 kap. 2 §
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:297) 13 kap. 1-2 §§
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer *R17 delårsrapport*

Granskningens genomförande

Malin Hedlund och Ingrid Lindberg, sakkunniga på revisionskontoret har genomfört granskningen. Granskningen består av en översiktlig dokumentanalys av regionstyrelsens delårsrapport per augusti 2022 till regionfullmäktige. Styrelsen utgår i delårsrapporten till fullmäktige från de delårsrapporter som styrelsen och nämnderna rapporterat till regionstyrelsen. Därför har vi även granskat styrelsens och nämndernas delårsrapporter per augusti. Under granskningen har vi stämt av med berörda tjänstepersoner i ekonomistaben.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av revisionsdirektören. Regiondirektör, hälso- och sjukvårdsdirektör, regional utvecklingsdirektör, ekonomidirektör samt redovisningschef och strateger vid ekonomistaben har getts möjlighet att kvalitetssäkra rapporten.

3. Regionstyrelsens delårsrapport till fullmäktige

Delårsrapporten är ett viktigt styrdokument som används av fullmäktige för uppföljning av målen för ekonomi och verksamhet. Syftet med delårsrapporten är att ge fullmäktige möjligheter att bedöma det ekonomiska läget och upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Innehållet i delårsrapporten regleras i lagen om kommunal bokföring och redovisning. Där framgår att delårsrapporten ska innehålla en resultaträkning, en balansräkning samt en förenklad förvaltningsberättelse. Delårsrapporten kan vara översiktlig, men ska ge fullmäktige rimliga förutsättningar att bedöma ekonomi och verksamhet under verksamhetsåret.

I avsnitten nedan redogör vi för resultatet av granskningen.

Regionstyrelsens bedömning av det ekonomiska resultatet

Värdeminskningar av placerade medel orsakar underskott vid årets slut

Regionfullmäktige budgeterade ett överskott med 177 miljoner kronor för år 2022. I delårsrapporten per augusti bedömde styrelsen att det skulle bli ett underskott vid årets slut på -274 miljoner kronor. Detta var en budgetavvikelse med -452 miljoner kronor. För perioden januari - augusti 2022 redovisade styrelsen ett underskott på -176 miljoner kronor. Det motsvarade en budgetavvikelse med -406 miljoner kronor.

Styrelsen förklarade underskottet med förluster vid försäljning av värdepapper. Underskottet för de finansiella posterna var -669 miljoner kronor. Räknar man bort underskottet för de finansiella posterna redovisade regionen ett överskott på 493 miljoner kronor.

Miljoner kronor	Utfall 2208	Avvi- kelse 2208	Budget 2022	Pro- gnos 2022	Avvi- kelse 2022
Regionstyrelsen	-2 244	71	-3 543	-3 512	31
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-3 569	-50	-5 372	-5 442	-70
Regionala utvecklingsnämnden	-276	-13	-397	-430	-33
Folkhögskolestyrelsen	0	4	-10	-10	0
Patientnämnden	-3	1	-6	-6	0
Revisionen	-4	1	-8	-8	1
Verksamhetens nettokostnader	-6 097	15	-9 336	-9 407	-72
Skatteintäkter	4 940	162	7 166	7 381	215
Generella statsbidrag	1 650	77	2 360	2 472	112
Verksamhetens resultat	493	254	190	446	256
Finansiella intäkter	110	30	120	111	-9
Finansiella kostnader	-780	-691	-133	-831	-698
Finansnetto	-669	-661	-13	-720	-707
Totalt Region Västerbotten	-176	-406	177	-274	-452

Källa: Av revisionskontoret bearbetade uppgifter från Delårsrapport per augusti 2022, Region Västerbotten

Styrelsen redovisade att omställningsplanen hade hög effekt

Inför år 2022 hade verksamheterna planerat åtgärder för omställningen till hållbar ekonomi för 164 miljoner kronor. Enligt delårsrapporten hade åtgärderna fram till

augusti 2022 haft en effekt på 87 miljoner kronor, vilket motsvarade 80 procent av planen. Styrelsen uppgav att åtgärderna inom styrelsens ansvarsområde hade haft en effekt på 22 miljoner kronor per augusti 2022. Minskade kostnader för sjukresor och köpta fastighetsunderhållstjänster stod för den största delen. Inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde hade åtgärderna haft en effekt på 65 miljoner kronor. Den största effekten på 30 miljoner kronor fanns inom centralt hanterad budgetreducering. Det framgick inte av redovisningen vilken typ av åtgärder det handlade om.

Enligt styrelsen hade pandemin haft stor påverkan på åtgärdernas effekter. Styrelsen uppgav i delårsrapporten att huvuddelen av åtgärderna handlade om minskad bemanning. Enligt styrelsen hade pandemin försvårat omställningsarbetet inom hälso- och sjukvårdsnämnden på grund av exempelvis uppdämda vårdbehov. Hög sjukfrånvaro och personalbrist hade också påverkat omställningsarbetet negativt.

Minskade intäkter och ökade kostnader orsakar underskott för nämnderna

För perioden januari - augusti 2022 hade styrelser och nämnder ett överskott på 15 miljoner kronor. Detta motsvarade en avvikelse på 0,2 procent. Styrelsen bedömer i delårsrapporten att verksamheterna kommer att ha ett underskott på -72 miljoner kronor vid slutet av år 2022. Hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden prognosticerar underskott för år 2022 medan övriga nämnder bedömer att de kommer att ha ett överskott. I styrelsers och nämnders resultat per augusti 2022 ingår riktade statsbidrag. Av delårsrapporten framgår inte omfattningen av statsbidragen.

Kostnadsutvecklingen per augusti 2022 var 3,7 procent när både intäkter och kostnader inkluderas. Om man exkluderar en stor engångskostnad för pensioner år 2021 på drygt 300 miljoner kronor var kostnadsutvecklingen 9,8 procent. Intäkterna hade minskat med 300 miljoner kronor vilket motsvarar 10,8 procent jämfört med augusti 2021. Minskningen berodde främst på lägre statliga bidrag. Kostnaderna hade ökat med 200 miljoner kronor. Detta motsvarar en ökning med 3 procent jämfört med augusti 2021 om man exkluderar engångskostnaden för pensioner.

Den största avvikelsen mot budget fanns för personalkostnader som hade ett underskott med -171 miljoner kronor. Det var en ökning med 1,2 procent jämfört med samma period föregående år, exkluderat engångskostnaden för pensioner. Även kostnader för medicinskt material, avskrivningar och utomlänsvård uppvisade underskott och hade ökade kostnader jämfört med år 2021.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden hade underskott
Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisade per augusti 2022 ett underskott mot budget på -50 miljoner kronor, vilket motsvarade -1,4 procent. Underskotten fanns främst inom personalkostnader. Vakanser och hög sjukfrånvaro hade orsakat extra kostnader för hyrpersonal och övertid. Även kostnaderna för medicinskt material var höga kopplat till medicinsk utveckling och ökade priser.

Regionala utvecklingsnämnden redovisade per augusti 2022 ett budgetunderskott på -13 miljoner kronor, vilket motsvarade -4,9 procent. Enligt styrelsens redovisning förklarades underskottet av en reservering för befarade underskott i de två kollektivtrafikbolagen Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB.

Både hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden beslutade i samband med delårsrapporten per augusti att uppmärksamma fullmäktige om de bedömda underskotten för år 2022.

Regionstyrelsen och övriga styrelser och nämnder hade överskott

Regionstyrelsen som nämnd redovisade ett överskott på 71 miljoner kronor. En bidragande orsak till överskottet var lägre utbetalningar än budgeterat av rörliga ersättningar i primärvården på grund av färre besök. Andra förklaringar var vakanser samt lägre kostnader för sjukresor, fastighetsunderhåll och energikostnader än budgeterat. Kostnaderna för avskrivningar hade dock ökat med 11,8 procent på grund av höga investeringsnivåer. Styrelsen bedömde att underskottet för avskrivningar skulle bli -30 miljoner kronor vid årets slut.

Folkhögskolestyrelsen, patientnämnden och revisionen redovisade tillsammans ett överskott på 6 miljoner kronor.

Styrelsens prognos visade på ett positivt balanskravsresultat

Styrelsen beräknade att balanskravsresultatet, det vill säga resultatet rensat för realiserade vinster och förluster i värdepapper, skulle vara positivt och uppgå till 901 miljoner kronor vid årets slut. Om balanskravsresultatet är negativt ska det återställas inom tre år. Regionen har inget ackumulerat negativt balanskravsresultat att återställa.

Vår kommentar

Styrelsens prognos visar ett negativt resultat vid årets slut. Detta förklaras av en förlust vid försäljning av regionens värdepapper. Verksamhetens resultat redovisar ett överskott. På grund av ökade skatteintäkter är överskottet högre än år 2021 trots att nämnderna haft ökade kostnader och minskade intäkter. Även om verksamhetens resultat är positivt så ser vi en risk för att det finns ett underliggande strukturellt underskott. Vi är också oroade över att nämndernas kostnader fortsätter att öka.

De tillfälliga statsbidragen kan inte förväntas ligga på samma höga nivå kommande år. Dessutom kommer kostnaden för avtalspensioner att öka betydligt år 2023 på grund av inflationsuppgång och premiehöjningar. Det kommer att krävas att regionen genomför avsevärda effektiviseringar framöver för att tillgodose ett ökat vårdbehov, hantera den uppskjutna vården, hantera en ökande inflation, tillgodose behov av stora investeringar och samtidigt klara en god ekonomisk hushållning.

Styrelsens och nämndernas resultat per augusti 2022 har påverkats av riktade statsbidrag. Styrelsen redovisar dock inte omfattningen av de riktade statsbidragen eller hur stor del av statsbidragen som är kopplade till pandemin. Statsbidragen kopplade till pandemin är på omfattande belopp men är lägre än år 2021 vilket gör det svårt att dra tydliga slutsatser av resultatet jämfört med tidigare år. Revisorerna har under flera års tid rekommenderat styrelsen att utveckla analyserna om orsakerna till brister i måluppfyllelsen och varför inte åtgärder varit tillräckliga. Vår bedömning är att analyserna fortfarande inte är tillräckliga.

Styrelsens bedömning av resultatet för de finansiella målen

Fullmäktige har beslutat om fyra finansiella mål för år 2022. I tabellen nedan redogör vi för styrelsens bedömningar av resultaten för de finansiella målen.

Finansiellt mål	Regionstyrelsen prognos	Regionstyrelsens bedömning	Vår bedömning
<p>Resultatmål Regionen ska redovisa ett överskott för verksamhetens resultat över planperioden 2021–2025 som motsvarar minst 1–3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Långsiktigt ska verksamhetens resultat vara 3 procent för att klara investeringarna.</p> <p>År 2022 ska styrelser och nämnder redovisa ett resultat i balans, vilket innebär ett utfall som minst motsvarar budgeterat resultat.</p>	<p>Prognosen för år 2022 är att styrelser och nämnder tillsammans visar ett negativt resultat jämfört med budget. Prognosen visar negativ avvikelse mot budget för hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Prognosen för regionstyrelsen och övriga nämnder är ett positivt resultat. Verksamhetens resultat bedöms år 2022 bli positivt med 4,5 procent av skatter och generella statsbidrag. År 2021 uppgick verksamhetens resultat till 5,2 procent. För åren 2023–2025 budgeteras verksamhetens resultat till 2,7, 1,6 respektive 1,8 procent.</p>	<p>Målet uppfylls delvis</p>	<p>Målet uppfylls inte eftersom styrelsen bedömer att nämnderna kommer att ha ett underskott på -72 miljoner kronor vid årets slut.</p>
<p>Pensionsskuldsmål Totala pensionsåtagande ska vid utgången av 2022 vara finansierat till minst 50 procent.</p>	<p>Per augusti är pensionsåtagandet finansierat till 47 procent. Prognosen är att målet inte kommer att nås.</p>	<p>Målet uppfylls inte</p>	<p>Målet uppfylls inte</p>
<p>Finansieringsmål År 2022 ska självfinansieringsgraden av investeringar uppgå till minst 100 procent.</p>	<p>Per augusti är självfinansieringsgraden 117 procent. Självfinansieringsgraden beräknas uppgå till 116 procent vid årets utgång.</p>	<p>Målet uppfylls</p>	<p>Målet uppfylls</p>
<p>Skuldsättningsmål År 2022 ska den räntebärande låneskulden, exklusive pensionsskulden, högst uppgå till 30 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.</p>	<p>Skuldsättningsgraden uppgår till 33 procent per augusti. En planerad amortering på 400 miljoner kronor innebär att skuldsättningsgraden beräknas uppgå till 18 procent av de beräknade skatteintäkterna och generella statsbidragen vid årets slut.</p>	<p>Målet uppfylls</p>	<p>Målet uppfylls</p>

Vår kommentar

Regionstyrelsen bedömer att resultatmålet delvis uppnås. Vi instämmer inte i styrelsens bedömning. Regionstyrelsen bedömer att regionen kommer att redovisa ett överskott för verksamheten för åren 2021–2025 på minst 1–3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag och att flertalet av nämnderna kommer att redovisa överskott för år 2022. Mot bakgrund av att styrelser och nämnder tillsammans kommer att ha ett underskott för år 2022 med -72 miljoner kronor bedömer vi att målet inte uppnås. Vi instämmer i bedömningen att pensionsskuldsmålet inte kommer att uppnås samt att finansieringsmålet och skuldsättningsmålet kommer att uppnås för år 2022.

Regionstyrelsens bedömning av resultat för verksamhet

Styrelsens redogörelse för väsentliga händelser

I förvaltningsberättelsen redogör styrelsen för väsentliga händelser under perioden januari till och med augusti 2022. Exempel på händelser som styrelsen redovisar:

- Pandemin har övergått till ett nytt normalläge med släppta restriktioner, men innebär fortfarande stora ansträngningar för hälso- och sjukvården med prioriteringar och omställningar.
- Inom hälso- och sjukvården råder resursbrist. Bristen på framför allt sjuksköterskor och undersköterskor har inneburit att vårdplatser inte kunnat bemannas. Styrelsen konstaterar att bristen på vårdplatser på Norrlands universitetssjukhus påverkar regionvårdsuppdraget negativt. Regionens möjligheter att erbjuda vård till dessa patienter har begränsats. Det har även påverkat regionintäkterna negativt.
- Under våren och sommaren har sjukfrånvaron inom hälso- och sjukvården ökat. Enligt styrelsen berodde sjukfrånvaron framför allt på covid-19.
- Det ekonomiska läget har försämrats avsevärt till följd av kriget i Ukraina. Problem med materialförsörjning och ökade priser har börjat påverka resultatet. Styrelsen konstaterar att det kommer få ännu mer negativ påverkan under kommande år. Den höga inflationen kommer även innebära väsentligt högre pensionskostnader för år 2023 och 2024 än tidigare år.
- Kriget i Ukraina har i hög grad påverkat förutsättningarna för regional utveckling. Kriget har under perioden haft stor samhällspåverkan med leveransstörningar, ökade produktionskostnader, omfattande konsekvenser för energiförsörjning och en ny säkerhetspolitisk situation.
- Det finns tecken på återhämtning av kollektivtrafikresandet efter pandemin, däremot finns andra faktorer som påverkar förutsättningarna för länets kollektivtrafik på sikt. Ökade drivmedelskostnader, nya resandemönster och brist på förnyelsebara drivmedel är några exempel som påverkar de ekonomiska förutsättningarna för den regionala kollektivtrafiken.

Vår kommentar

Regionstyrelsen har övergripande redogjort för händelser av väsentlig betydelse.

Styrelsens bedömning av resultatet för verksamhetsmål

Regionfullmäktige har beslutat om tolv verksamhetsmål för år 2022. I delårsrapporten per augusti bedömer styrelsen att verksamheterna kommer uppnå tre mål vid årets slut. Sex mål kommer verksamheterna delvis uppnå och tre mål kommer verksamheterna inte uppnå. I tabellen redovisar vi styrelsens bedömningar.

Regionfullmäktiges mål	Styrelsens bedömning vid årets slut
1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	Målet uppfylls delvis
2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	Målet uppfylls
3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	Målet uppfylls delvis

Regionfullmäktiges mål	Styrelsens bedömning vid årets slut
4. Västerbotten är en ledande miljöregion	Målet uppfylls
5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	Målet uppfylls delvis
6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	Målet uppfylls inte
7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	Målet uppfylls delvis
8. Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	Målet uppfylls inte
9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	Målet uppfylls delvis
10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	Målet uppfylls inte
11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	Målet uppfylls
12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	Målet uppfylls delvis

Brister i redovisningen

Nedan sammanfattar vi iakttagelser i granskningen av styrelsens uppföljning i delårsrapporten av resultaten för verksamhetsmålen. I en bilaga längst bak i vår rapport finns tabeller med mer detaljerad information om våra iakttagelser.

- Det går inte med rimlig säkerhet att verifiera styrelsens bedömningar av resultaten vid årets slut. Styrelsen skriver i delårsrapporten att bedömningarna utgår från nämndernas bedömningar. Styrelsen redovisar dock inte vilka bedömningar som nämnderna gör.
- Av delårsrapporten framgår inte hur styrelsen viktat nämndernas bedömningar när styrelsen bedömer de samlade resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål. Det framgår exempelvis inte hur hälso- och sjukvårdsnämndens bedömningar är viktade mot bedömningar som redovisas av patientnämnden och folkhögskolestyrelsen.
- Det är otydligt i delårsrapporten på vilket sätt styrelsen har utgått från indikatorer vid bedömningar av resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål. Ibland överensstämmer inte resultatet för indikatorerna med de bedömningar som styrelsen gör för olika mål. Styrelsens redovisning av resultatet för olika indikatorer överensstämmer heller inte alltid med de resultat som nämnderna själva redovisat för indikatorer i sina delårsrapporter.
- Regionstyrelsens delårsrapport fungerar inte som en samlad redovisning av styrelsens och nämndernas resultat. För att bilda sig en uppfattning om resultaten för de olika nämnderna behöver ledamöterna i fullmäktige läsa nämndernas delårsrapporter som är bifogade i handlingarna till fullmäktige. Sammanlagt rör det sig om ett omfattande material. Regionstyrelsen borde på ett bättre sätt i delårsrapporten underlätta för fullmäktige att få en samlad bild av styrelsens och nämndernas resultat och behov av åtgärder. Av regionstyrelsens delårsrapport framgår inte att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden redovisar svaga resultat i sina delårsrapporter. Styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bedömer att endast ett mål kommer vara uppfyllt vid årets slut. Regionala utvecklingsnämnden bedömer att två mål kommer vara uppfyllda.

Brister i underlagen

Regionstyrelsen utgår i delårsrapporten från de delårsrapporter som styrelsen och nämnderna lämnar till regionstyrelsen. Vi har granskat styrelsens och nämndernas delårsrapporter och konstaterar att de har stora brister, exempelvis:

- Hälso- och sjukvårdsnämndens uppföljning var begränsad. Nämnden följde upp fem av tio mål i delårsrapporten. Tre av målen följde nämnden upp med endast en indikator per mål.
- Regionstyrelsen bedömde resultaten vid årets slut för flera verksamhetsmål utan att följa upp indikatorer. Det är oklart med vilket underlag styrelsen gjorde sina bedömningar.
- Regionala utvecklingsnämnden bedömde resultatet för ett mål utan att följa upp indikatorer.

I delårsrapporten till fullmäktige har regionstyrelsen inte lämnat upplysningar om att det finns brister i underlagen från styrelsen och nämnderna.

Vår kommentar

Regionstyrelsens uppföljning i delårsrapporten av resultaten har stora brister. Vi bedömer att delårsrapporten inte utgör ett vederhäftigt underlag för att bedöma resultaten för verksamhetsmålen.

Regionstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet på kort och lång sikt. Begreppet har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsmässigt perspektiv.

Fullmäktige har beslutat om fyra finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Fullmäktige har inte angett vilka av verksamhetsmålen som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. I granskning nr 2/2021 rekommenderade revisorerna regionstyrelsen att bereda riktlinjer för god ekonomisk hushållning för beslut av fullmäktige. Regionstyrelsen svarade i februari 2022 att styrelsen höll med om att riktlinjer behövdes.

I delårsrapporten per augusti bedömer styrelsen sammantaget att regionen inte fullt ut kommer att uppnå en god ekonomisk hushållning för år 2022. Enligt styrelsen utgick den samlade bedömningen från resultaten av de verksamhetsmässiga och finansiella mål som fullmäktige hade beslutat om. Styrelsen uppger i delårsrapporten att regionens finansiella ställning de senaste åren har stärkts och att verksamheterna har uppnått goda ekonomiska resultat trots de omställningar som varit nödvändiga för att hantera effekterna av pandemin. Styrelsen bedömer att förutsättningarna för att nå regionens långsiktiga mål fortsatt är goda men att det på kort sikt finns utmaningar med att uppnå en budget i balans i alla nämnder. Styrelsen bedömer att två av de finansiella målen kommer att uppfyllas, ett delvis kommer att uppfyllas och ett inte kommer att uppfyllas vid årets slut. Styrelsen bedömer att resultaten för verksamhetsmålen kommer att försämrats vid årets slut.

Vår kommentar

Regionstyrelsen bedömer att regionen inte fullt ut kommer att uppnå en god ekonomisk hushållning för år 2022. Vi konstaterar att brister i definition och redovisning innebär att det inte är möjligt att uttala sig om verksamheten är genomförd i enlighet med god ekonomisk hushållning.

4. Uppföljning av rekommendationer år 2021

I tabellen nedan har vi sammanställt i vilken grad styrelsen vidtog tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationer i 2021 års granskning.

Rekommendationer 2021 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta för att klara sin budget och fullmäktiges mål. Styrelsen behöver även säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att styrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges mål.	Nej	Styrelsens arbetsutskott träffade förvisso hälso- och sjukvårdsnämndens arbetsutskott i september 2022 där nämndens arbetsutskott redogjorde för arbetet med att nå ekonomi i balans. Styrelsens dialog med nämnden har dock inte gett tillräckliga resultat. I delårsrapporten per augusti bedömer nämnden att den kommer redovisa ett underskott vid årets slut och att endast ett av tio verksamhetsmål kommer uppnås. Nämnden beslutade i samband med delårsrapporten att uppmärksamma fullmäktige om det bedömda underskottet för år 2022.
Utveckla analyserna i delårsrapporten om orsakerna till att verksamheterna år efter år har stora underskott. Av analyserna bör det framgå vilka åtgärder som krävs för att verksamheterna ska klara sina budgetar.	Nej	Styrelsens prognos är att verksamheterna kommer att ha underskott för år 2022. Analyserna i årsredovisningen är för översiktliga och i vissa delar svåra att förstå. Det är bland annat svårt att förstå styrelsens uppgifter om resultatet av åtgärder i omställningsplanen. Å ena sidan hade det inte gått att genomföra åtgärder, å andra sidan hade åtgärderna haft en hög effekt enligt styrelsen
Säkerställ att regionstyrelsens underlag har tillräcklig kvalitet för att bedöma resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål. Styrelsen bör verka för att alla nämnder har mätbara mål och underlag för att följa upp målen.	Nej	Granskningen visar att det finns stora brister i styrelsens underlag.
Gör i delårsrapporten och årsredovisningen utvärderingar av om målen för god ekonomisk hushållning uppnås.	Delvis	Styrelsen gör en samlad bedömningen om att regionen inte fullt ut kommer att uppnå en god ekonomisk hushållning. Styrelsen förklarade vad bedömningen grundade sig på. Fullmäktige har dock inte definierat vad god ekonomisk hushållning innebär i Region Västerbotten.

Vår kommentar

Flera av de brister som identifierades i granskningen av delårsrapporten per augusti 2021 kvarstår.

5. Svar på revisionsfrågor

Nedan ger vi svar på våra revisionsfrågor.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har styrelsen i förvaltningsberättelsen redovisat händelser av väsentlig betydelse?	Ja.
Har styrelsen i förvaltningsberättelsen bedömt balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen?	Ja.
Är styrelsens resultat per augusti förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning?	Brister i definition och redovisning innebär att det inte är möjligt att uttala sig om verksamheten är genomförd i enlighet med god ekonomisk hushållning.
Är det troligt att fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?	Se ovan.
Är styrelsens redovisning i delårsrapporten tillräcklig för att göra bedömningar och om fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?	Nej, regionstyrelsens redovisning i delårsrapporten är inte tillräcklig för att det ska vara möjligt att bedöma om fullmäktiges verksamhetsmål kommer att uppnås vid årets slut.
Har styrelsen agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Nej.

Rekommendationer

Vi rekommenderar regionstyrelsen:

- Utveckla analyserna av genomförda åtgärder för ekonomi i balans.
- Säkerställ att regionstyrelsens underlag till delårsrapporten har tillräcklig kvalitet för att bedöma resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål.
- Av delårsrapporten behöver det tydligare framgå hur styrelsen har gjort sina bedömningar av resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål. Redovisningen ska ge rimliga förutsättningar att verifiera styrelsens bedömningar av resultaten för verksamhetsmålen vid årets slut.

Umeå den 11 november 2022

Malin Hedlund
Sakkunnig Revisionskontoret
Region Västerbotten

Ingrid Lindberg
Sakkunnig Revisionskontoret
Region Västerbotten

Lakttagelser i granskningen av regionstyrelsens uppföljning

Styrelsens bedömningar av resultat för fullmäktiges verksamhetsmål

Regionstyrelsen skriver i den samlade delårsrapporten för regionen att bedömningar av resultat för fullmäktiges verksamhetsmål utgår från styrelsens och nämndernas bedömningar i deras delårsrapporter. I delårsrapporten för regionen redovisar styrelsen dock inte vilka bedömningar som styrelsen och nämnderna gör i deras delårsrapporter. I den samlade delårsrapporten för regionen har styrelsen heller inte redovisat hur den vägt samman styrelsens och nämndernas bedömningar i deras delårsrapporter. I tabellen nedan har vi sammanställt styrelsens och nämndernas bedömningar i deras delårsrapporter och jämfört dessa med regionstyrelsens bedömningar i den samlade delårsrapporten för regionen. Sammanställningen visar att regionstyrelsen i den samlade delårsrapporten för regionen tycks göra olika viktningar av nämndernas bedömningar när den bedömer resultaten för verksamhetsmålen. Regionstyrelsen förklarar inte hur viktningarna är genomförda.

Tabell1. Grönt betyder att målet kommer uppnås, gult att målet delvis kommer uppnås och rött att målet inte kommer uppnås. De mål som nämnderna inte beslutat om är markerade med grått. De mål som nämnderna inte bedömt resultatet vid årets slut för är markerade med ett streck (-).

Regionfullmäktiges mål	Nämndernas bedömningar					RS bedömning i delårsrapporten	Vår Kommentar
	RS	HSN	RUN	PN	FHS		
1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	Gul	Röd	Grå	Grön	Grön	Gul	Otydligt hur styrelsen viktat RS och HSN bedömning mot PN och FHS bedömning.
2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	Gul	Gul	Gul	Grön	Grön	Grön	Otydligt hur styrelsen viktat RS, HSN och RUN bedömning mot PN och FHS bedömning.
3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	Gul	-	Gul	Grön	Grön	Gul	Otydligt hur styrelsen viktat RS och RUN bedömning mot PN och FHS bedömning. Oklart varför mål 3 bedöms gult, medan mål 2 bedöms grönt.
4. Västerbotten är en ledande miljöregion	Grön	-	Gul	Grön	Grön	Grön	
5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	Gul	Gul	Grå	-	Grå	Gul	
6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	Gul	Röd	Grå	Grön	Grå	Röd	
7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	Gul	-	Gul	Grön	Röd	Gul	Oklart varför mål 7 bedöms som gult, medan mål 6 bedöms som rött.
8. Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	Gul	-	Röd	Grön	Grön	Röd	
9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	Gul	Grön	Grön	Grå	Röd	Gul	

Regionfullmäktiges mål	Nämndernas bedömningar					RS bedömning i delårsrapporten	Vår Kommentar
	RS	HSN	RUN	PN	FHS		
10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	<i>Gul</i>	-	<i>Grön</i>	<i>Grå</i>	<i>Röd</i>	<i>Röd</i>	Oklart varför mål 10 bedöms som rött, medan mål 7 bedöms som gult.
11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	<i>Gul</i>	<i>Grå</i>	<i>Gul</i>	<i>Grå</i>	<i>Gul</i>	<i>Grön</i>	Oklart varför RS bedömt målet som grönt, när nämnderna bedömt målet som gult. Jämför exempelvis bedömning av mål 5 och mål 12.
12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	<i>Grå</i>	<i>Grå</i>	<i>Gul</i>	<i>Grå</i>	<i>Grå</i>	<i>Gul</i>	

Styrelsens uppföljning av indikatorerna

I den samlade delårsrapporten för regionen uppger regionstyrelsen att styrelsens bedömningar i den samlade delårsrapporten utgår från styrelsens och nämndernas bedömningar av måluppfyllelsen i deras delårsrapporter. I den samlade delårsrapporten redovisar styrelsen också en tabell i vilken styrelsen definierar hur målen är bedömda:

- Målet uppfylls helt om indikatorerna uppnår 100 procent av målvärdet eller högre
- Målet uppfylls delvis om indikatorerna uppnår 80-99 procent av målvärdet
- Målet uppfylls inte om indikatorerna uppnår under 80 procent av målvärdet.

För varje mål redovisar styrelsen hur många indikatorer som nämnderna följt upp samt hur många av dessa som är uppfyllda, delvis uppfyllda och inte uppfyllda. Styrelsen redovisar inte vilka indikatorerna är eller vilka nämnder som följt upp indikatorerna. I tabellen nedan har vi jämfört styrelsens bedömningar av resultaten för verksamhetsmålen i delårsrapporten, med en bedömning av verksamhetsmålen som utgår från indikatorernas resultat. Sammanställningen visar att styrelsen beaktat andra faktorer än indikatorerna när den bedömt resultatet för verksamhetsmålen. Om styrelsen hade utgått från indikatorerna skulle resultatet för målen blivit svagare.

Tabell 2. Grönt betyder att målet kommer uppnås, gult att målet delvis kommer uppnås och rött att målet inte kommer uppnås.

Regionfullmäktiges mål	RS redovisning i delårsrapporten			RS bedömning av resultat för verksamhetsmål i delårsrapporten	Bedömning av resultat för verksamhetsmål utifrån indikatorer
	Antal indikatorer som följts upp	Antal indikatorer som uppnått sitt målvärde	Andel indikatorer som uppnått sitt målvärde		
1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	8	5	62 %	<i>Gul</i>	<i>Röd</i>
2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	8	5	62 %	<i>Grön</i>	<i>Röd</i>
3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	14	8	57 %	<i>Gul</i>	<i>Röd</i>
4. Västerbotten är en ledande miljöregion	9	7	78 %	<i>Grön</i>	<i>Röd</i>
5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	9	3	33 %	<i>Gul</i>	<i>Röd</i>
6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	5	2	40 %	<i>Röd</i>	<i>Röd</i>
7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	5	2	40 %	<i>Gul</i>	<i>Röd</i>
8. Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	8	3	38 %	<i>Röd</i>	<i>Röd</i>
9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	7	2	29 %	<i>Gul</i>	<i>Röd</i>
10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	12	2	17 %	<i>Röd</i>	<i>Röd</i>
11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	6	5	83 %	<i>Grön</i>	<i>Gul</i>
12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	17	10	59 %	<i>Gul</i>	<i>Röd</i>

Vi har också jämfört styrelsens redovisning av indikatorer i den samlade delårsrapporten med styrelsens och nämndernas rapportering i deras delårsrapporter. Tabellen nedan visar att för flera mål överensstämmer inte resultaten för indikatorer som styrelsen redovisat i den samlade delårsrapporten med de resultat som nämnderna redovisat i sina delårsrapporter.

Tabell 3. Grönt betyder att målet kommer uppnås, gult att målet delvis kommer uppnås och rött att målet inte kommer uppnås.

Regionfullmäktiges mål	Nämndernas rapportering			RS redovisning av indikatorerna			Vår kommentar
	Grön	Gul	Röd	Grön	Gul	Röd	
1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	2	0	2	5	0	3	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	5	1	2	5	1	2	Styrelsens och nämndernas rapportering överensstämmer.
3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	5	3	3	8	3	3	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
4. Västerbotten är en ledande miljöregion	7	0	1	7	1	1	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	4	2	1	3	4	2	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	2	0	2	2	0	3	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	1	1	2	2	1	2	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
8. Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	3	1	2	3	1	4	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	2	3	2	2	3	2	Styrelsens och nämndernas rapportering överensstämmer.
10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	2	2	6	2	2	8	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	4	1	0	5	1	0	Styrelsens redovisning överensstämmer inte med nämndernas rapportering.
12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	10	1	6	10	1	6	Styrelsens och nämndernas rapportering överensstämmer.